

Kriminalomsorgens høgskole
og utdanningscenter KRUS

Forskning og faglig utviklingsarbeid

Årsrapport 2023

Innhold

Forord	1
Om forskning og faglig utviklingsarbeid ved KRUS	2
Viktige momenter i FoU-året 2023	4
Kvalifisering for opprykk i vitenskapelige stillinger	4
FoU-utvalget	5
Økt synlighet av FoU-arbeidet.....	5
Presentasjoner på vitenskapelige konferanser	5
Nyhetsbrev fra biblioteket	6
Kronikk-kurs	6
Ny rapportserie	6
Kort om FoU-gruppeaktiviteten i 2023	8
Barn og unge	6
Seksuallovbrudd	6
Rus	9
Isolasjon	9
Sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen	9
Forskningsetikk	10
Bibliotek	10
FoU-prosjekter i 2023	13
Publiserings- og formidlingsvirksomheten i tall og tekst	18
Vitenskapelige artikler	19
Bokkapitler	26
Rapport	27
Doktorgradsavhandling	27
Presentasjoner på konferanser og seminarer	29
Populærvitenskapelig formidling	34

oversikten er
klikkbær

Forord

Dette er den andre selvstendige årsrapporten som beskriver FoU-arbeidet ved Institutt for kriminalomsorgsstudier ved KRUS. Sammenlignet med rapporten for 2022 inneholder rapporten for 2023 mindre detaljer om organiseringen av KRUS og FoU-virksomheten. Vi ser ingen hensikt å gjenta dette og viser til [rapporten for 2022](#). Til gjengjeld har vi forsøkt å lage denne rapporten mer «interaktiv» enn den forrige. Det er lagt inn lenker til dokumenter og prosjekter som en leser kan være interessert i å vite mer om.

Forsknings- og utviklingsarbeid ved KRUS omhandler straff og straffegjennomføring. Kunnskapen som genereres i dette arbeidet er aktuell og etterspurt, noe som gjenspeiles i prosjektoversikten, i publikasjonene, i presentasjonene og i formidlingen. Dette gjenspeiles også i de mange prosjektene som gjennomføres i samarbeid med ansatte på andre institusjoner.

Som andre universiteter og høyskoler benytter vi Cristin til å registrere vår FoU-aktivitet, og registreringene fra 2023 utgjør en viktig del av denne årsrapporten. Siden KRUS er en liten høyskole, vil det være variasjoner i registreringen fra år til år. Selv om NVI-indeksen over såkalt «tellende publikasjoner» tilsier noe lavere resultater i 2023 sammenlignet med 2022, er det gledelig at det totale antallet av registrerte poster inn i Cristin er økt betraktelig. Særlig gjelder dette presentasjoner på konferanser og seminarer. Sammen med formidlingsaktiviteten vitner dette om en interesse for vårt fagfelt og at ansatte på KRUS besitter en unik kompetanse som er verdsatt både i og utenfor akademien.

Når man ser på resultater fra registreringene i Cristin er det lett å bli opphengt i tall. Tallene sier noe, men langt fra alt. Vi må ha fokus på kvalitet i FoU-arbeidet og ha tiltak, systemer og samarbeidsformer som sikrer dette. På denne måten kan vi legge til rette for at ansatte ved KRUS har gode vilkår for å drive et målrettet og godt FoU-arbeid. Årsrapporten presenterer også hvordan vi i 2023 har jobbet med denne tilretteleggingen. Vi erfarer at vi drar stor nytte av å samarbeide med andre, og det vil vi fortsette med også i framtiden.

Johannes Elgvin
Direktør KRUS

Berit Johnsen
Prorektor forskning

Om forskning og faglig utviklingsarbeid ved KRUS

KRUS er en høyskole som skal tilby utdanning og utføre forskning og faglig utviklingsarbeid (FoU-arbeid) på høyt internasjonalt nivå. KRUS har to akkrediterte studier: 1) [Høgskolekandidat i straffegjennomføring](#) (HK-studiet) som er en toårig grunnutdanning for å bli fengselsbetjent, og 2) [Bachelor i straffegjennomføring](#) (BA-studiet) som er påbygningsstudium til høgskolekandidatstudiet. KRUS er den eneste høyskolen i Norge som tilbyr disse studiene. Internasjonalt står utdanningene i en særstilling, siden få andre land legger en profesjonsfaglig utdanning til grunn for å kvalifisere som fengselsbetjent.

Målet med FoU-virksomheten ved KRUS er å utvikle kunnskapsgrunnlaget og styrke sammenhengen mellom forskning, utvikling og undervisning. Kunnskapsgrunnlaget for utdanningene ved KRUS er som andre profesjonsutdanninger, tverrdisiplinært. Det er i tillegg tett koblet til praksisfeltet. Dette avspeiles i FoU-arbeidet, hvor de fleste prosjektene har en tverrfaglig og praksisorientert innretning. Foruten å styrke studienes kunnskapsgrunnlag utgjør FoU-arbeidet et viktig kunnskapsgrunnlag for kriminalomsorgen og resten av samfunnet.

[Strategi KRUS 2026](#) definerer retning og de viktigste målene for virksomheten for de nærmeste årene. Målene og delmålene som angår FoU-virksomheten er operasjonalisert i form av aktiviteter i KRUS' [Handlingsplan for forskning og utvikling \(FoU\) 2023–2026](#). Planen er et viktig arbeidsverktøy for prorektor forskning, som har et særskilt ansvar for at aktivitetene realiseres. Dette gjøres i samarbeid med FoU-utvalget og resten av fagmiljøet.

Organisatorisk er studiene og det meste av forskningsvirksomheten lagt til Institutt for kriminalomsorgsstudier. De til sammen 23,5 vitenskapelige årsverkene per 31.12.2023 fordelte seg på professor/dosent/forsker I, 3,1 årsverk; førsteamanuensis/førstelektor, 6,4 årsverk; og høgskolelektor, 14 årsverk. I tillegg kommer 6,2 år årsverk i andre stillinger som er involvert i studiene og FoU-virksomheten (rådgiver, fengselsførstebetjent, fengselsoverbetjent, studieleder, instituttleder og prorektor forskning). Ansatte i instituttet gis mulighet til å benytte en [prosentvis FoU-ressurs som er knyttet til stillingskategorien](#), men kan «frikjøpe» ytterligere tidsressurs ved eksternt finansierte prosjekter.

Det gjennomføres også faglige utviklingsoppgaver i Kriminalomsorgens kompetansesenter. Utviklingsoppgavene er forankret i en treåring utviklingsplan og er ikke en del av FoU-ordningen i instituttet. Dette er fordi majoriteten av oppgavene er gitt på oppdrag fra Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI). Det rapporteres status for større utviklingsoppgaver i KRUS' tertialrapporter og årsrapport. Noen ansatte i kompetansesenteret er imidlertid involvert i forskningsprosjekter, og ansatte i instituttet kan også arbeide med oppdrag fra KDI. På denne måten både brukes og heves kompetansen til de ansatte, og kunnskapsproduksjonen retter seg mot hele kriminalomsorgen.

Biblioteket var per 31.12.2023 bemannet med én heltidsansatt bibliotekar. Biblioteket betjener primært høgskolens aspiranter/studenter og ansatte, men yter også bibliotekstjenester for øvrige ansatte i Kriminalomsorgen ved behov. En sentral oppgave for biblioteket er å bistå med forskningsstøtte til forskere og forelesere ved KRUS, med det formål å styrke FoU-virksomheten ved høgskoleskolen.

Viktige momenter i FoU-året 2023

For å utvikle og legge til rette for godt og ansvarlig FoU-arbeid samt innfri krav som stilles til KRUS som høyere utdannings- og forskningsinstitusjon, gjøres det et systematisk arbeid. Forvaltning av den akademiske friheten ligger til grunn for dette arbeidet, men akademisk frihet innebærer også et ansvar både for den enkelte vitenskapelige ansatte og for institusjonen. Dette vil alltid være et pågående arbeid, og under vil vi presentere noen av tiltakene som gjøres på institusjonelt nivå og hvordan det er jobbet i disse tiltakene i 2023.

Kvalifisering for opprykk i vitenskapelige stillinger

Vitenskapelige ansatte med førstekompetanse (førsteamanuensis, førstelektor, professor, dosent, forsker I) er avgjørende for å kunne tilby utdanning og utføre FoU-arbeid på høyt internasjonalt nivå. Foruten å ansatte i førstestillinger er det viktig at ansatte har mulighet for å kvalifisere seg til opprykk i sine stillinger. KRUS har finansiert doktorgradsutdanning for to fast ansatte høgskolelektorer, og den ene, Knut Mellingsæter Sørensen, disputerte 6. oktober 2023 på avhandlingen «*Hvem i helvete kommer nå?*» *Kriminalomsorgsarbeid i en ekstraordinær kritisk situasjon*.

I tillegg har KRUS i en ordning med kvalifiseringsløp, som er et samarbeid mellom Politihøgskolen (PHS), Forsvarets høgskole (FHS) og KRUS. Dette er så langt vi vet et unikt tiltak som KRUS har stor nytte av. Til sammen har KRUS hatt tre ansatte som har fått opprykk til professor/forsker I og én ansatt som har fått opprykk til dosent gjennom denne ordningen. Professorløpet ledes av professor emerita Liv Finstad, mens førstelektor- og dosentløpet ledes av dosent emerita Hæge Nore. I 2023 har fire førsteamanuenser fra KRUS deltatt i professorløpet, fem høgskolelektorer har deltatt i førstelektorløpet, mens én førstelektor har deltatt i dosentløpet. Foruten gruppesamlinger kan deltakerne få individuell veiledning fra lederne. Det arrangeres også skrivesamlinger i hvert semester med veiledere til stede, hvor alle som deltar i kvalifiseringsløpene kan delta. Den årlige fellessamlingen ble arrangert på PHS 30. november. Foruten de faste postene som nytt fra institusjonene og erfaringer med opprykkssøknader for de som hadde fått opprykk i 2023, var det et innlegg om hva sakkyndige bedømmere legger vekt på i vurdering av akademisk kompetanse, en orientering om dosentforeningen og en redegjørelse for prosessen rundt ny forskrift om ansettelse og opprykk i vitenskapelige stillinger og rekruttstillinger.

FoU-utvalget

FoU-utvalget har i 2023 arbeidet med to områder som er forankret i KRUS' handlingsplan for FoU. I vårsemesteret ble det arbeidet med nye retningslinjer for FoU-grupper ved KRUS. Retningslinjene bidrar til å skape forutsigbarhet og effektivitet i søknads og rapporteringsarbeidet, de tydeliggjør KRUS sine forventninger til de som deltar og leder FoU-gruppene, og de klargjør de involverte aktørers ansvar og myndighet. Utlysning og søknadsfrist for etablering av nye og videreføring av allerede eksisterende iht. ny retningslinje, var høsten 2023.

Høstsemesteret ble brukt til å identifisere hvordan KRUS kan øke sin andel av eksternt finansierte prosjekter. På utvalgsmøtet i september ble Per-Jørgen Ystehede og Silje Lundgren invitert for å gi et innblikk i hvordan de arbeider med søknader og oppfølging av eksternt finansierte prosjekter på hhv. Universitetet i Oslo, Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Linné Universitet. Også andre personer som er sentrale i slike søkeprosesser på KRUS var invitert til å delta. Ekstern finansiering var også et punkt som ble diskutert i det semestervise møtet som utvalget har med FoU-gruppelederne. Gjennom arbeidet som ble lagt ned i begynnelsen av semesteret, ble det klart for utvalget at KRUS har behov for forskningsadministrativ støtte for å kunne øke andelen av eksternfinansiering. Utvalget medvirket derfor til en jobb-analyse for en stilling som forskningsadministrativ støtte, som senere ble diskutert i ledergruppa. På grunn av en trang økonomisk situasjon ble en slik stilling ikke utlyst i 2023.

Økt synlighet av FoU-arbeidet

På KRUS gjennomføres det en rekke FoU-prosjekter som er av interesse for forskere og fagpersoner utenfor KRUS, for ansatte i kriminalomsorgen og for samfunnet generelt. Det er derfor vesentlig at informasjon om prosjektene og prosjektresultater når ut. Gjennom publisering, formidling og undervisning presenterer fagansatte på KRUS en unik kompetanse, og i 2023 har det vært satset spesielt på tre områder for å øke synligheten av dette arbeidet:

Presentasjoner på vitenskapelige konferanser

På «Kriminologikonferansen» – som ble arrangert av Institutt for kriminologi og rettssosiologi, Universitetet i Oslo, 23.-24. mai 2023 – var KRUS-ansatte involvert i til sammen ti innlegg. Dette var et resultat av at ansatte samarbeidet om påmeldinger og forberedelser til konferansen.

Ved å gjennomgå og høre hverandres presentasjoner ble det gitt råd og tips for hvordan presentasjonene kunne forbedres. I tillegg hadde disse forberedelsene til hensikt å trygge de som ikke har så mye erfaring med konferansepresentasjoner. Foruten å stimulere til konferansedeltakelse og øke antall vitenskapelige presentasjoner, ga denne måten å arbeide på gode erfaringer som også er blitt benyttet i forberedelser til senere konferanser.

Nyhetsbrev fra biblioteket

Ved hvert månedsskifte sender biblioteket ut nyhetsbrev. Brevene inneholder oversikt over nye og viktige publikasjoner relatert til kriminalomsorgen fra hele verden, med særlig fokus på norsk og nordisk litteratur. Det innledes alltid med nye publikasjoner fra og med forskere og andre ansatte fra KRUS, og bidrar med dette til å formidle FoU-arbeidet som utføres her. Nyhetsbrevet er åpent for alle som er interessert, og påmelding samt arkiv over tidligere brev er publisert på KRUS-bibliotekets sider på krus.no.

Kronikk-kurs

Den 14. juni hadde vi besøk av representanter fra forskning.no som holdt et heldagskurs i kronikkskriving. Flere KRUS-ansatte deltok på hele eller deler av dagen. Kurset inneholdt generelle skriveråd og tips for hvordan skrive i «kronikk-sjangeren», og veiledning på hvordan man kan skrive en kronikk på en tematikk deltakerne arbeidet med. Foruten to publiserte kronikker på forskning.no som et direkte resultat av kurset, har den vært en økning av publiserte kronikker i 2023 sammenlignet med 2022.

Ny rapportserie

KRUS har tidligere hatt flere rapportserier for formidling av FoU-arbeid (bl.a. «Dokumentasjon og debatt» og «Rapport»). Etter hvert som forskning utover 2000-tallet i økende grad ble publisert i fagfellelvurderte tidsskrifter, gikk disse rapportseriene ut av produksjon. Etter undertegnelsen av [DORA-erklæringen](#) hvor vi retter fokuset mer mot kvaliteten i våre publikasjoner heller enn kvantiteten og antall publiseringspoeng, har vi etablert en ny rapportserie: «KRUS-publikasjon». Vi mener at spesielt en del policy-orientert FoU-arbeid best når ut til målgrupper av lesere når de er publisert i rapporters form. Det første nummeret av rapportserien ble utgitt i 2023 (se publiseringsoversikt under).

Kort om FoU-gruppeaktiviteten i 2023

I 2023 har KRUS hatt fem aktive FoU-grupper:

- Barn og unge
- Seksuallovbrudd
- Rus
- Isolasjon
- Sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen

Det vises til [årsrapport FoU for 2022](#) for en beskrivelse av gruppene.

Barn og unge

Som et resultat av samarbeide mellom KRUS og VID vitenskapelige høgskole, som i stor grad er knyttet til denne gruppen, var flere gruppemedlemmer involvert i planleggingen og etableringen av et 15 studiepoengs «heisemne», [KRUS3207 Barn og unge i straffegjennomføring](#), som tilbys BA-studenter på KRUS og masterstudenter ved VID. Emnet ble tilbudt for første gang vårsemesteret 2024. I forbindelse med dette arbeidet startet i 2023 gruppen opp et bokprosjekt (antologi) som vil inngå som et sentralt pensumbidrag i emnet. Bokens redaktører er medlemmer av gruppen, og alle medlemmene i gruppen inngår som bidragsytere. Gruppen har i 2023 hatt flere møter hvor arbeidet med boken har vært tema, og det har også vært arrangert et skriveseminar over to dager. Arbeidet med bokprosjektet fortsetter i 2024. Boken vil bli gitt ut i open access på Cappelen Damm Akademisk.

Seksuallovbrudd

Forskningsgruppens møtevirksomhet i 2023 konsentrerte seg om forberedelser til symposiepresentasjoner på konferansen «International Association for the Treatment of Sexual Offenders (IATSO)», avholdt i Trondheim i august 2023. Forskergruppens medlemmer hadde fire presentasjoner på denne konferansen. I forbindelse med IATSO-konferansen arrangerte gruppen et møte med kolleger fra New Zealand (Jacinta Cording og Sarah Christofferson, begge fra University of Canterbury) som presenterte status for utfordringer i arbeidet med forebygging av seksuallovbrudd på New Zealand. Gruppas medlemmer har også drevet omfattende formidlings- og undervisningsaktivitet i 2023.

Rus

Gruppen har også i 2023 hatt eksplisitt ansvar for planlegging og gjennomføring av «Rusdagen» på BA-studiet i høstsemesteret. Gruppen bidrar til ulike rapporteringer om rus i fengsel, blant annet Prison Workbook til EMCDDA. Gruppen gjennomfører hvert år et praksisbesøk. I 2023 besøkte gruppen ND-kontoret i Oslo samt Nettverks-
huset til Røde kors Nettverk etter soning.

Isolasjon

Gruppen har påbegynt arbeidet med et bokprosjekt (antologi) hvor gruppens medlemmer inngår som både redaktører og bidragsytere. Gruppemøtene, to på våren og to på høsten, har vært dedikert til bokprosjektet, og det har også vært arrangert skriveseminar som en kickstart på bokprosjektet. Selv om hovedmålet er bokproduksjon, er det også et mål å heve skrivekompetansen hos gruppas medlemmer.

Sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen

Gruppens fokusområde er sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen med et særlig fokus på risikovurdering og robusthet i møte med uforutsette hendelser. Gruppen har i år fungert som en nettverksgruppe for å utvikle og støtte medlemmenes fagutvikling og skriving, blant annet knyttet til undervisning ved BA-studiet. Gruppen ble reetablert med nye medlemmer for å inkludere fagutvikling innen sikkerhet også ved høyskolekandidatutdanningen og i etter- og videreutdanning i kriminalomsorgen. Med innføringen av nye retningslinjer for FoU-gruppevirksomheten fikk seks grupper innvilget sine søknader og ble opprettet for en treårsperiode, fra og med 2024 til og med 2026. Disse gruppene er:

- Isolasjon (ledes av førsteamanuensis Hilgunn Olsen)
- Pedagogikk (ledes av førstelektor Tore Rokkan)
- Desistance (ledes av førsteamanuensis Ingrid Rindal Lundeberg)
- Barn og unge (ledes av professor Elisabeth Fransson)
- Rus og psykisk helse (ledes av forsker I Anne Bukten)
- Straffegjennomføringsrett og menneskerettigheter (ledes av dosent Birgitte Langset Storvik) (utsatt oppstart til 2025)

Forskningsetikk

KRUS har et redelighetsutvalg i samarbeid med PHS og FHS. Redelighetsutvalget hadde i 2023 samme sammensetning som i 2022. KRUS hadde sekretariatsfunksjonen i 2023. Redelighetsutvalgets aktivitet for 2023 er beskrevet i utvalgets årsrapport. I 2023 ble det igangsatt et arbeid med å revidere utvalgets mandat og retningslinjer. Dette arbeidet gikk over i 2024.

I 2023 publiserte De nasjonale forskningsetiske komiteene en Veileder om institusjonens ansvar for forskningsetikk. Ifølge veilederen skal den

«være en ressurs for institusjonen i arbeidet for å ivareta ansvaret for forskningsetikk i bred forstand. Det handler om å skape bevissthet og kultur hos studenter og forskere og om å utvikle rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøene, på tvers av ulike fagområder og mellom for skerfellesskapet, ledelse og administrasjon.» (sitat fra første avsnitt under overskriften «Om veilederen»)

KRUS gjør tiltak for styrke opplæring om forskningsetikk og for å bygge en kultur hvor forskningsetikk er et levende tema. Dette gjøres også i samarbeid med PHS og FHS: 19. januar 2023 arrangerte PHS et seminar om forskningsetikk med en rekke innledere, og 27. september 2023 hadde KRUS invitert professor May-Len Skilbrei fra Institutt for kriminologi og rettssosiologi ved Universitetet i Oslo til å holde et foredrag om forskningsetikk. Begge arrangementene ble streamet slik at det var mulig å følge dem digitalt.

Bibliotek

Biblioteket på KRUS skal legge til rette for god kunnskapsbasert praksis i hele organisasjonen, og gjør dette ved å tilby tjenester og faglitteratur som er av relevans for alle som jobber i Kriminalomsorgen. I 2023 har biblioteket tilbudt et spekter av tjenester som understøttet FoU-virksomheten, og støtten har bestått primært i form av:

- Forskningsstøtte
- Drift av infrastruktur
- Forskningsformidling

Den direkte forskningsstøtten består i bistand til alt fra litteratursøk og veiledning i forbindelse med publisering, til opplæring i relevante digitale verktøy og støtte til annen FoU-aktivitet. Biblioteket prioriterer et tett samarbeid med forskere og forelesere ved KRUS for å best mulig kunne tilpasse tilbudet etter hvert som behovet endrer seg.

Den indirekte støtten dreier seg om drift av infrastruktur som Cristin, Brage, diverse forskningsdatabaser og andre relevante systemer. Det siste året er preget av innføringen av Nasjonalt vitenarkiv (NVA), som skal fullføres i løpet av 2024.

Formidlingsaktiviteten ved biblioteket er mangfoldig. Biblioteket fortsetter å formidle forskning og kunnskap via nyhetsbrev og film som tidligere, og har i 2023 også startet formidling i podcast-format.

Arbeidet med digitalisering er et viktig fokusområde for biblioteket, og det arbeides kontinuerlig med videreutvikling av det digitale tilbudet. For å rigge biblioteket for fremtiden og for å legge til rette for forsterket støtte av FoU-virksomheten ved KRUS, utreder biblioteket ulike KI-verktøy i samarbeid med andre enheter ved skolen. Av annet relevant utviklingsarbeid planlegges det også tettere tilknytning til SIKT og andre fagbibliotek i Norge, blant annet i form av såkalte les- og publiser-avtaler med ulike forlag.

FoU-prosjekter i 2023

Tabellen under gir en oversikt over hvilke FoU-prosjekter som pågikk i 2023. Forskning (og for så vidt også utvikling) er en tidkrevende aktivitet. Dette kommer også av at ingen driver FoU-arbeid i 100% av stillingene på KRUS. FoU-arbeidet må tilpasses undervisning og andre leder- og administrative oppgaver, og selv om det tilstrebes å sette av sammenhengende tid til FoU-oppgaver, går prosjektene ofte over mange år. For noen av de eksternt finansierte prosjektene stopper finansieringen når man har avgitt en rapport til oppdragsgiver. For forskerne stopper ikke arbeidet her; de vil fortsette analysene og skrive artikler som publiseres i tidsskrifter.

Flere forskningsprosjekter avspeiler viktige forskningsfelt og tema som er sentrale i utdanningene. Foruten at forskningspublikasjonene fra prosjektene er viktige som pensumlitteratur for utdanningene, er også lærebokprosjektene svært viktig i dette henseende. Et spesielt aktuelt og viktig tema er menneskerettigheter i straffegjennomføring, hvor det i 2023 ble utviklet et valgfritt enkeltemne (KRUS3208, 15 studiepoeng) for BA-studiet. Dette emnet ble gjennomført for første gang våren 2024. I forbindelse med utarbeidelsen av dette emnet ble det også igangsatt et prosjekt med å utarbeide en lærebok, som vil utgjøre en viktig del av pensum.

De fleste FoU-prosjektene ved KRUS gjennomføres i samarbeid med ansatte ved andre institusjoner. Til sammen utgjør dette et bredt nettverk som er viktig for videreutvikling av FoU-aktiviteten på KRUS. Flere av samarbeidsprosjektene har ekstern finansiering.

Noen av prosjekter er beskrevet på KRUS sin hjemmeside eller andre nettsider. Disse prosjektene er i tabellen merket med lenke slik at det er mulig å klikke videre for å lese om dem. Nettsiden vår er under revidering, og en målsetting er alle prosjektene skal ha en prosjektbeskrivelse på våre nettsider. Dette håper vi å få gjennomført ila. 2024.

se tabell neste side

Prosjekttittel	KRUS ansatt	Samarbeids- partnere	Ekstern finansjør
Tidligere straffedømtes prosesser for å avstå fra kriminalitet	Høgskolelektor Aage Aagesen		
Hva tjener evig skapen i det blinde, når det skapte skal forsvinne	Høgskolelektor Vidar Skogvoll (førstelektor-søknad)		
«Hvem i helvete kommer nå?» Kriminalomsorgs-praksiser i en ekstraordinær kritisk situasjon (PhD-prosjekt)	Høgskolelektor Knut Sørensen	Universitetet i Oslo (UiO)	
Fengselsbetjentstudenter i Norge	Forsker I Hilde Pape, forsker I Christine Friestad	Universitetet i Agder (UiA)	
Rusmiddelbruk blant innsatte (før fengsling) – med hovedfokus på alkohol	Forsker I Hilde Pape	SERAF ¹ , UiO, Stockholm Universitet	
Studie av Modell 2015-fengslene	Forsker I Hilde Pape, forsker I Berit Johnsen	VID vitenskapelige høgskole, La Sapienza Universitetet i Roma	
Drug reform in Norway. The development of harm reducing principles in Norwegian drug policy	Førsteamanuensis Hilgunn Olsen		
Rusreformen og rettsutviklingen på narkotikafeltet	Førsteamanuensis Hilgunn Olsen, førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg	UiA	
«Best practice» - isolasjonsforebyggende arbeid i Kriminalomsorgen	Førsteamanuensis Hilgunn Olsen m.fl.		

Prosjekttittel	KRUS ansatt	Samarbeids- partnere	Ekstern finansjør
«Ro, orden og sikkerhet» - en studie av fengselsbet- jentes profesjonsblikk (PhD-prosjekt)	Høgskolelektor Grethe Midtlyng	OsloMet	
Kvinner desistance	Høgskolelektor Katharina Gjeruldsen, høgskolelektor Egil Jensen, forsker I Christine Friestad	SIFER2, Sør-Øst	
Adverse childhood experiences - families, resilience and children's outcomes	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg, professor Elisabeth Fransson	NORCE ³ , University of Miami, VID	NFR ⁴ (2021-24)
Offline. Frihet, straff og digitalt liv under korona-pandemien	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg	UiO	Fritt ord (2020-23)
Kvinnelige innsatte med behov for helsehjelp	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg	UiO	LoD ⁵ (2020-21)
Straffens endring og soningsforskjeller	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg,	UiA	KRUS
Krisesenter – kommunenes arbeid og oppfølging i reetablerings- fasen	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg	PHS, NKVTS ⁶ , NORCE	Buudir, Helse- direktoratet
Rettsoppfatning i den norske befolkningen	Førsteamanuensis Ingrid R. Lundeberg, forsker I Berit Johnsen	UiO, NOVA - OsloMet	Justis og beredskaps- dep. (2021-23)
Å snakke om kriminalitet	Førsteamanuensis Mette I. Snertingdal	OsloMet	

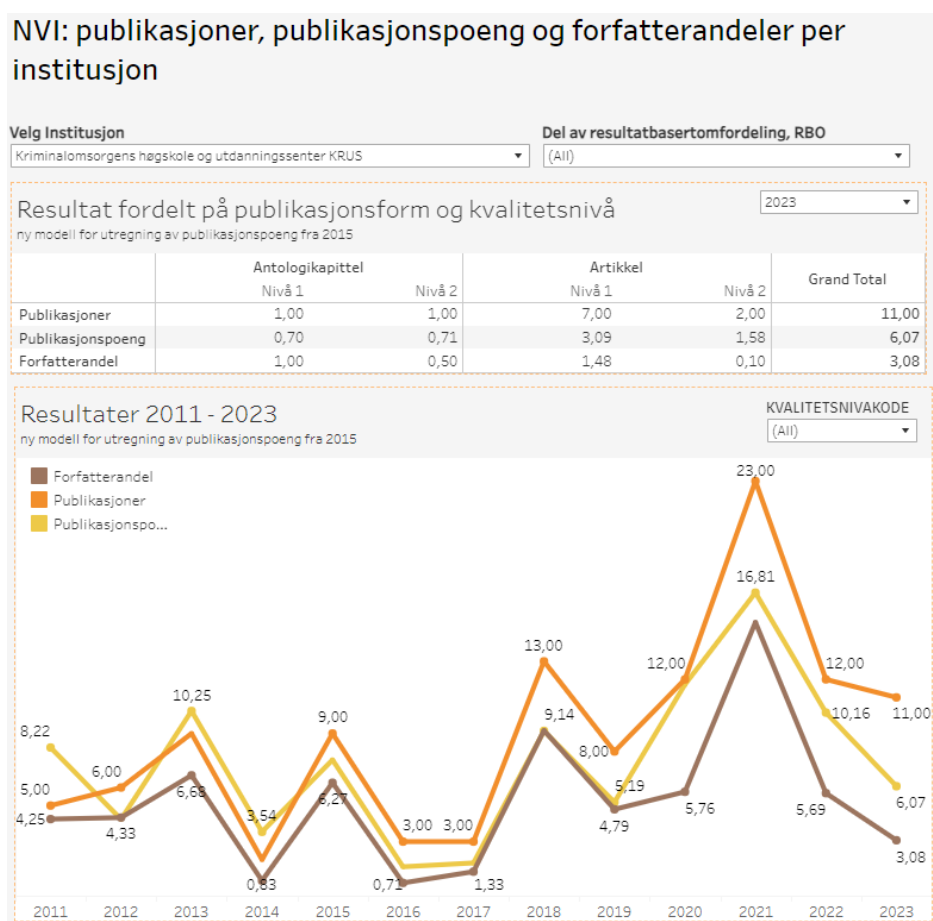
Prosjekttittel	KRUS ansatt	Samarbeids- partnere	Ekstern finansjør
ResSec - Secure, safe and resilient correctional service	Førstelektor Tore Rokkan	Universitetet i Stavanger (UiS)	
Hva er effekten av alternative straffereaksjoner	Førstelektor Tore Rokkan	Oslo Economics, Proba Samfunns-analyse	Justis- og beredskaps dep, (2023–25)
Rapportlære for kriminalomsorgen (lærebokprosjekt)	Dosen Birgitte Storvik, høgskolelektor Erik Halvorsen		
Menneskerettigheter i straffegjennomføring (lærebokprosjekt)	Dosen Birgitte Storvik, høgskolelektor Maria Mæhlumshagen		
ULTPEN - The implementation and impact of the ULTimate PENalty in Norway	Forsker I Berit Johnsen,	SIFER Midt, NTNU ⁷	NFR (2021-25)
Prisoners' Access to Justice - PRISAtJ	Forsker I Berit Johnsen, dosent Birgitte Storvik	Aarhus Universitet, University of Eastern Finland	NSfK ⁸ (2023)
Vold ved alvorlige psykiske lidelser (sTOP)	Forsker I Christine Friestad	UiO, OUS ⁹ , St Olavs hospital, m. fl.	NFR, Helse foretakene
Understanding and preventing violence in high risk individuals– a mixed-methods approach (PreVio)	Forsker I Christine Friestad	Kriminalomsorgen, Oslo politidistrikt, OUS, UiO	NFR (2023-27)
Prosessevaluering av etablering av Circles of Support and Accountability (CoSA)	Forsker I Christine Friestad	Oslo frimorsorgskontor	

Prosjekttittel	KRUS ansatt	Samarbeids- partnere	Ekstern finansjør
HOPE - HOlistic radicali- sation Prevention initiativeE	Førsteamanuensis David Hansen, høgskolelektor Ingvild Lien	IPS Innovative Prison Systems Portugal, Euro-Arab Foundation for Higher Studies Spania, Agenfor International Italia, Bulgarian Association for Policy Evaluation Slovenian, Probation Administration (Ministry of Justice), General, Directorate "Execution of Sentences" Bulgaria, Bucharest-Jilava Penitentiary Romania, Helsinki Committee for Human Rights in Serbia	EEA And Norway Grants (2020-23)
Helsetjenestebruk blant personer som er dømt for seksuallovbrudd (artikkel)	Forsker I Anne Bukten		
Isolasjon blant innsatte i norske fengsel (bokkapittel)	Forsker I Anne Bukten		
Barn og unge i fengsel (bokkapittel)	Forsker I Anne Bukten		

¹ Senter for rus- og avhengighetsforskning ² Regionalt kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri ³ Norwegian Reserach Centre AS ⁴ Norges forskningsråd ⁵ Likestillings- og diskrimineringsombudet ⁶ Nasjonal kunnskapssenter om vold og traumatisk stress ⁷ Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet ⁸ Nordisk samarbeidsråd for kriminologi ⁹ Oslo universitetssykehus

Publiserings- og formidlingsvirksomheten i tall og tekst

KRUS undertegnet i 2022 [The Declaration on Research Assessment \(DORA\)](#). Det betyr at vi måler vår FoU-virksomhet ved å, i likhet med alle andre institusjoner som er tilknyttet Cristin, rapportere inn en årlig oversikt over våre vitenskapelige publikasjoner til Norsk vitenskapsindeks (NVI). Dette er en innrapportering av alt KRUS har publisert av forskning, hovedsakelig i form av såkalt "tellende" publikasjoner som vitenskapelige artikler, vitenskapelige bøker og bokkapitler. Foruten å oppgi NVI-resultater gis en oversikt over all publiserings-, og formidlingsaktivitet som er blitt registrert inn i Cristin for 2023. Dette inkluderer blant annet formidlingsaktivitet som konferansebidrag, intervjuer og kronikker. Grafen som følger viser KRUS sitt resultat for 2023, sammenlignet med tall for alle år tilbake til 2011.

Figur 1 NVI: Publikasjoner, publikasjonspoeng og forfatterandeler ved KRUS.

Bildet hentet den 23.04.24 fra <https://www.cristin.no/statistikk-og-rapporter/nvi-rapportering/index.html>

Blant publikasjonene som inngår i NVI-rapporteringen for 2023 er det ti vitenskapelige artikler (nr. 1–10, se under), to bokkapitler (nr. 11–12), en rapport (nr. 13) og en doktorgradsavhandling (nr. 14). Videre følger en oversikt over konferansebidrag og foredrag på ulike vitenskapelige og faglige konferanser og seminarer (nr. 15–60), og deretter annen populærvitenskapelig formidling i form av kronikker, intervjuer og andre eksternt rettede bidrag (nr. 61-82).

Vitenskapelige artikler

1. Lundeberg, I. R. & Smith, P. S. (2023). Kjønn, soningsforhold og helsehjelp i fengsel. Normaliseringsprinsippet og kvinner på høy sikkerhet i norske fengsler. *Kritisk juss*, 49(1-2). <https://doi.org/10.18261/kj.49.1.5>.

I denne artikkelen undersøker vi hvorvidt helseforholdene i fengsel med høy sikkerhet lever opp til normalitetsprinsippet for innsatte kvinner. Med normalitetsprinsippet menes at innsatte beholder sine rettigheter, og at livet under frihetsberøvelse skal være så likt som mulig et ordinært liv utenfor fengsel. Artikkelen bygger på intervjuer med innsatte kvinner på høy sikkerhet og med fengselsbetjenter og helsepersonell i fengsel, samt på data om selvskading, selvmordsforsøk og selvmord i fengsel. Vi viser hvordan soningsmiljøet preges av et stort omfang av psykiske lidelser, akutthåndteringer, isolasjon og selvskading, og at innsatte blir involvert i hverandres helseproblemer på en svært intim måte. Dette skaper soningsforhold som ligger langt fra hva man meningsfylt kan forbinde med normalitetsprinsippet. Avslutningsvis diskuteres hvordan ansattes kjønnete forventninger og forestillinger kan påvirke hvordan kvinners problemer forstås og håndteres.

2. Gripe, I., Pape, H. E. & Thor, N. (2023). Associations between cannabis use and mental distress in young people: a longitudinal study. *Journal of Adolescent Health*, 74(3). <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2023.10.003>.

Purpose: Despite a large number of studies on the relation between cannabis use and mental distress in adolescence, results are inconclusive regarding the nature of this association. The aim of the present study is to expand this body of research by analyzing the within-person association between changes in cannabis use and changes in mental distress among young people.

Methods: We used longitudinal data from a national sample of young people in Norway. The cohort was assessed in 1992 (T1), 1994 (T2), 1999 (T3), and 2005 (T4). The cumulative response rate was 60%. Respondents who participated in all four waves, aged 11–18 years at T1 (N = 1,988) were analyzed. Within-person association between changes in cannabis use and changes in mental distress in terms of symptoms of depression, anxiety, suicidal ideation, and deliberate self-harm were estimated by applying fixed-effects modelling.

Results: For males, an increase in cannabis use from no use to more than 10 times/year was significantly associated with increased risk for anxiety (relative risk [RR]: 1.72, $p = .009$), depressed mood (RR: 1.49, $p < .001$), and suicidal ideation (RR: 3.43, $p = .012$). For females, the corresponding increase in cannabis use yielded an increased risk for anxiety (RR: 1.38, $p = .023$) and suicidal ideation (RR: 2.47, $p = .002$). Discussion: Increased cannabis use during adolescence and young adulthood seem to increase the risk for symptoms of mental distress. Although the associations appear to be more pronounced among males, it was only for depression that there was a statistically significant gender difference in the association.

3. Heaslip, V., Dugdale, C., Parker, J., Johnsen, B. & Hean, S. C. P. D. (2023). Experiences of Vulnerability in Adult Male Prisoners: An Integrative Review. *The Prison journal*, 103(1), 122-153. <https://doi.org/10.1177/00328855221139868>.

Vulnerability linked to offenders tends to focus on victims and society. Understanding prisoner vulnerability is important to better address the negative impact of prison life. This article reviews the evidence of vulnerability reported by male prisoners. Using the Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analysis guidelines, 3039 citations were filtered. Data were analyzed using thematic analysis, highlighting four areas of vulnerability: uncertainty, environmental vulnerability, fear of harm, and loss of human connection. The article notes that basic principles for the treatment of prisoners are not met in many areas, indicating a need to shift conceptualizations of vulnerability.

4. Brottveit, G. & Fransson, E. (2023). How Far does Prison Punishment Extend? Re-entry Processes in the Digitalised Society. *Critical Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s10612-023-09722-8>.

This article questions how far punishment extends in a digitalised society, focusing on the complexities in relation to prison release and re-entry processes for people who have served a long prison sentence. Drawing on Gilles Deleuze's concept of "societies of control" and Nils Christie's concepts of "dense and loose societies," the article discusses re-entry within the context of the Norwegian digitalised society. Through person-centred, multi-site fieldwork, the analysis identifies three types of complexities regarding re-entry processes. The first is how small and unforeseen events can reset the time of release from prison. The second is how digital gatekeepers in public welfare services create obstacles in the re-entry process. The third is how the possibility of online tracking and monitoring provides new forms of social control and pain after release, which creates an environment where a person's criminal past affects his or her everyday life. This article challenges binary scientific understandings between the inside and the outside of prison and provides insights into the processes of how digital punishment and new forms of control occur in digitalised society. In this way, the article analytically contributes to the discussion of how the normative demand of being a free person after completing sentences in Norwegian criminal policy has been further complicated in a digitalised society.

5. Tesli, N., Jaholkowski, P., Haukvik, U. K., Jangmo, A., Haram, M., Rokicki, J., Friestad, C., Tielbeek, J. J., Næss, Ø., Skardhamar, T., Gustavson, K., Ask, H., Fazel, S., Tesli, M. & Andreassen, O. A. (2023). Conduct disorder - a comprehensive exploration of comorbidity patterns, genetic and environmental risk factors. *Psychiatry Research*, 331. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2023.115628>.

Conduct disorder (CD), a common mental disorder in children and adolescents, is characterized by antisocial behavior. Despite similarities with antisocial personality disorder (ASPD) and possible diagnostic continuity, CD has been shown to precede a range of adult-onset mental disorders. Additionally, little is known about the putative shared genetic liability between CD and adult-onset mental disorders and the underlying gene-environment interplay. Here, we interrogated comorbidity between CD and other mental disorders from the Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study (n = 114 500) and investigated how polygenic risk scores (PRS) for mental health traits were associated with CD/CD traits in childhood and adolescence. Gene-environment interplay patterns for CD was explored with data on bullying and parental education. We found CD to be comorbid with several child and adult-onset mental disorders. This phenotypic overlap corresponded with associations between PRS for mental disorders and CD.

Additionally, our findings support an additive gene-environment model. Previously conceptualized as a precursor of ASPD, we found that CD was associated with polygenic risk for several child- and adult-onset mental disorders. High comorbidity of CD with other psychiatric disorders reflected on the genetic level should inform research studies, diagnostic assessments and clinical follow-up of this heterogeneous group.

6. Vaskinn, A., Rokicki, J., Bell, C., Tesli, N., Bang, N., Hjell, G., Fischer-Vieler, T., Haukvik, U. K. & Friestad, C. (2023). Violent Offending in Males With or Without Schizophrenia: A Role for Social Cognition?. Schizophrenia Bulletin. <https://doi.org/10.1093/schbul/sbad151>.

Background and Hypothesis: Reduced social cognition has been reported in individuals who have committed interpersonal violence. It is unclear if individuals with schizophrenia and a history of violence have larger impairments than violent individuals without psychosis and non-violent individuals with schizophrenia. We examined social cognition in two groups with violent offenses, comparing their performance to non-violent individuals with schizophrenia and healthy controls.

Study Design: Two social cognitive domains were assessed in four groups: men with a schizophrenia spectrum disorder with (SSD-V, $n = 27$) or without (SSD-NV, $n = 42$) a history of violence, incarcerated men serving preventive detention sentences (V, $n = 22$), and healthy male controls (HC, $n = 76$). Theory of mind (ToM) was measured with the Movie for the Assessment of Social Cognition (MASC), body emotion perception with Emotion in Biological Motion (EmoBio) test.

Study Results: Kruskal–Wallis H-tests revealed overall group differences for social cognition. SSD-V had a global and clinically significant social cognitive impairment. V had a specific impairment, for ToM. Binary logistic regressions predicting violence category membership from social cognition and psychosis (SSD status) were conducted. The model with best fit, explaining 18%–25% of the variance, had ToM as the only predictor.

Conclusions: Social cognitive impairment was present in individuals with a history of violence, with larger and more widespread impairment seen in schizophrenia. ToM predicted violence category membership, psychosis did not. The results suggest a role for social cognition in understanding interpersonal violence.

7. Jamt, R. E. G., Bukten, A., Stavseth, M. R., Bogstrand, S. T. & Tverborgvik, T. (2023). All-cause and cause-specific mortality among individuals imprisoned for driving under the influence of alcohol and drugs in Norway (2000–2016): a retrospective cohort study. *BMJ Open*, 13(12). <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2023-078848>.

Aims: To describe all-cause and cause-specific mortality and to investigate factors associated with mortality among individuals imprisoned for driving under the influence (DUI) of alcohol and psychoactive drugs in the Norwegian prison population. Design: Retrospective cohort study. The Norwegian prison registry was linked to the Norwegian Cause of Death Registry (2000–2016).

Setting: Norway.

Participants/cases: The cohort consisted of 96 856 individuals imprisoned in Norway over a 17-year period obtained from the Norwegian prison registry. Primary and secondary outcome measures: Adjusted ORs (aOR) with 95% CI were calculated for death due to any, natural and unnatural causes of death. Analyses were stratified according to DUI convictions: no DUI convictions, only DUI convictions (DUI only), DUI and at least one other drug and alcohol conviction (DUI drug), and DUI and at least one conviction other than drug and alcohol conviction (DUI other). Results: In total, 29.3% individuals had one or more imprisonments for DUI. The risk of all-cause mortality was elevated for those convicted for DUI, but only in combination with other types of crimes (DUI drug: aOR=1.5, 95% CI 1.4 to 1.6, DUI other: aOR=1.2, 95% CI 1.1 to 1.4). The risk of death from natural causes was significantly elevated for DUI drug (aOR: 1.8, 95% CI 1.6 to 2.0) and for DUI other (aOR=1.3, 95% CI 1.1 to 1.6). The risk of death from unnatural causes was lower for DUI only (aOR=0.8, 95% CI 0.7 to 0.9) and elevated for DUI drug (aOR=1.5, 95% CI 1.3 to 1.6).

Conclusions: The risk of all-cause mortality was significantly elevated for those convicted of DUI, but only in combination with other types of crimes.

8. Fischer-Vieler, T., Ringen, P. A., Kvig, E., Bell, C., Hjell, G., Tesli, N., Rokicki, J., Melle, I. Andreassen, O. A., Friestad, C. & Haukvik, U. K. (2023). Associations Between Clinical Insight and History of Severe Violence in Patients With Psychosis. *Schizophrenia Bulletin Open*, 4(1). <https://doi.org/10.1093/schizbullopen/sgad011>.

Background and Hypothesis: Violence is more prevalent in patients with psychotic disorders compared to the general population. Hence, adequate violence risk assessment is of high clinical importance. Impaired insight is suggested as a risk factor for violence in psychosis, but studies have yielded conflicting results. We hypothesized that impaired insight was associated with a history of severe violence in patients with psychotic disorders.

Study Design: Clinical insight was assessed both using the Birchwood Insight Scale (BIS) and the Positive and Negative Symptom Scale (PANSS) item G12 (lack of judgment and insight). The degree of impaired clinical insight was compared between psychosis patients with (N = 51) and without (N = 178) a history of severe violence. Multiple linear regression analyses were performed to investigate the effects of putative confounders.

Study Results: We found that a history of severe violence was significantly associated with lower insight in one of the three BIS components (the relabeling of symptoms) ($P = .03$, $R^2 = 0.02$) and the PANSS item G12 ($P = .03$, $R^2 = 0.02$) also after controlling for putative confounders.

Conclusions: The results suggest there is an association between impaired insight and severe violence in psychosis patients. We propose that examination of insight by validated instruments comprising different components may add useful information to clinical violence risk assessment in psychosis patients.

9. Tesli, M., Nesvåg, R., Haukvik, U. K., Gustavson, K., Tesli, N., Friestad, C., Skardhamar, T., Næss, Ø., Czajkowski, N., Kendler, K. S., Reichborn-Kjennerud, T. & Ystrom, E. (2023). Common genetic and environmental risk for personality disorders and psychotic-like experiences in young adult twins. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 148(6), 561-569. <https://doi.org/10.1111/acps.13596>.

Introduction: Psychotic-like experiences (PLE) have been associated with the subsequent emergence of psychotic disorders as well as several other domains of psychopathology. In this twin study, we estimated the genetic and environmental correlations between PLE and 10 personality disorders (PD).

Methods: Diagnoses of 10 PDs according to the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV) and PLE from the Composite International Diagnostic Interview (CIDI) were retrieved for 2793 young adult twins from the Norwegian Twin Registry. Risk for having a PD and PLEs was modeled using item response theory. Biometric twin models were fitted to estimate the genetic and environmental correlations between PDs and PLEs. Co-twin control analysis was performed to estimate additional within-family risk for PLEs when having a PD.

Results: Phenotypic overlap between PDs and PLEs ranged from 14% to 44% in males and from 11% to 39% in females, with the highest overlap for borderline PD in both sexes. In general, we found higher genetic correlations ($r=0.14-0.72$) than environmental correlations ($r=0.06-0.28$) between PDs and PLEs. The highest genetic correlations between PLE and PDs were found for borderline ($r=0.72$), paranoid ($r=0.56$), schizotypal ($r=0.56$) and antisocial PD ($r=0.49$).

Conclusion: We found that the co-occurrence between PDs and PLE is the best explained by shared genetic determinants, with minor contributions from environmental factors. Interestingly, borderline PD was highly genetically correlated with PLE, warranting molecular genetic studies of this association.

10. Friestad, C., Haukvik, U. K. H., Johnsen, B. & Vatnar, S. K. B. (2023). Prevalence and characteristics of mental and physical disorders among female prisoners : a mixed-methods systematic review. *International Journal of Prisoner Health*, 19(4).
<https://doi.org/10.1108/IJPH-12-2022-0080>.

Purpose: This study aims to provide an overview and quality appraisal of the current scientific evidence concerning the prevalence and characteristics of mental and physical disorders among sentenced female prisoners.

Design/methodology/approach: A mixed-methods systematic literature review. Findings: A total of 4 reviews and 39 single studies met the inclusion criteria for the review. Mental disorders were the main area of investigation in the majority of single studies, with substance abuse, particularly drug abuse, as the most consistently gender biased disorder, with higher prevalence among women than men in prison. The review identified a lack of updated systematic evidence on the presence of multi-morbidity.

Originality/value: This study provides an up-to-date overview and quality appraisal of the current scientific evidence concerning the prevalence and characteristics of mental and physical disorders among female prisoners.

Bokkapitler

11. Lundeberg, I. R. (2023). Stigma. I R. I. Hestholm & O. Skarpenes (Red), Sosiologisk analyse (s. 159-174). Fagbokforlaget.

I Sosiologisk analyse har et bredt sammensatt lag av erfarne sosiologer valgt ut og presentert hver sin sosiologiske analyse. De forklarer også hvorfor og hvordan de mener den kan tjene som eksempel til etterfølgelse. Boken retter seg både mot den som skal lese og forstå andres analyser, og den som arbeider med å finne svar på egne forskningsspørsmål.

12. Sørensen, K. M. (2023). Do risk-reducing measures only reduce risk?: Prison officer work with risk-reducing measures in the imprisonment of a high-risk prisoner. I H. Arnold, M. Maycock & R. Ricciardelli (Red,), Prison Officers: International Perspectives on Prison Work (s. 299-325). Palgrave Macmillan.

In this chapter I discuss the implications of risk-reducing measures, recognising that some also increase risk despite best intentions. This discussion is based on the imprisonment of a high-security prisoner, Anders Behring Breivik, at Ila Prison and Detention Centre, reflecting on the two years he spent incarcerated there. I discuss two main risk-reducing measures in relation to Breivik's imprisonment where he was met with 'detailed security procedures' carried out by the prison officers who were instructed that they should 'not talk' to him (or as less as possible). That this imprisonment led to such strict regulated security procedures including prison officer speaking as less as possible with Breivik is a radical departure in Norwegian prisons where communication and maintaining relationships with prisoners are essential duties of officers. Such practices reduced officers' situational awareness and their ability to collect relevant information about the prisoner. The data reveal how reduced situational awareness results from the inability of officers to read signals from the prisoner verbally and nonverbally, which makes detecting prisoners positionality (i.e. if aggressive) preeminent.

Rapport

13. Johnsen, B., Pape, H., Fransson, E. & Bartoszek, A. (2023). Arkitektur og livskvalitet i Modell 2015 fengsler: En undersøkelse av soningsklimaet i standardiserte fengselsbygg. Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS.
<https://krus.brage.unit.no/krus-xmlui/handle/11250/3074438>.

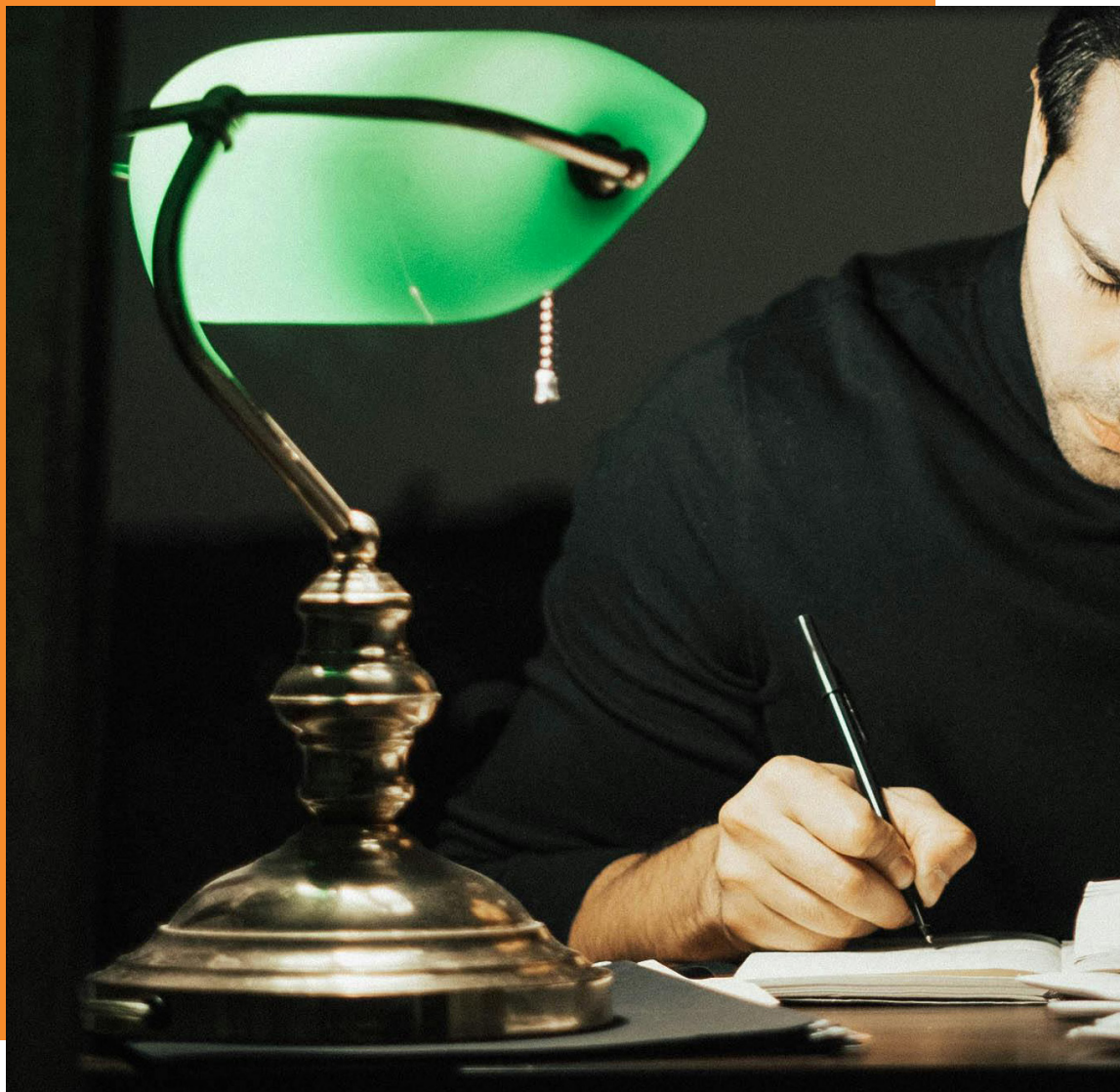
Denne forskningsrapporten presenterer en undersøkelse med hovedfokus på dynamikken mellom den arkitektoniske utformingen av fengsler med M2015-design og den opplevde kvaliteten på livet i disse fengslene. Fengslene som er inkludert i undersøkelsen, er Indre Østfold fengsel avdeling Eidsberg, Agder fengsel avdeling Froland og Agder fengsel avdeling Mandal. Fengslene har høyt sikkerhetsnivå og er for menn.

Doktorgradsavhandling

14. Sørensen, K. M. (2023). "Hvem i helvete kommer nå?" Kriminalomsorgsarbeid i en ekstraordinær kritisk situasjon. Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/105574/PhD-Soerensen-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Denne avhandlingen handler om kriminalomsorgsfaglige veivalg og arbeidspraksiser i en ekstraordinær kritisk situasjon, nærmere bestemt fengslingen av Breivik på Ila fengsel og forvaringsanstalt (Fengslingen) få dager etter terrorangrepene 22. juli 2011. Mitt anliggende har vært å studere hvordan norsk kriminalomsorg håndterer slike utfordringer, og jeg har nærmet meg fenomenet gjennom en casestudie av Fengslingen. Et sentralt poeng i avhandlingen er at Fengslingen representerte noe helt nytt, noe norsk kriminalomsorg ikke hadde håndtert før. Fengslingen var noe utenfor forståelseshorisonten til fengselslederne og fengselsbetjentene på Ila, en ukjent størrelse som det ikke fantes noe beredskap for og som det måtte finnes nye løsninger for umiddelbart. Det er disse innovasjonene denne avhandlingen handler om. Fengslingen var et brudd med norsk kriminalomsorgspraksis og betjentkultur som fokuserer på å endre og rehabilitere innsatte og på å balansere omsorg og kontroll. I Fengslingen derimot, var det sentrale å få på plass og holde en sikkerhetsmessig forsvarlig struktur. Hovedfokuset var å betrakte Breivik som en sikringsrisiko og sørge for at terroristen ikke fikk skade seg selv slik at Norge fikk et rettsoppgjør med Breivik.

Han skulle heller ikke få fortsette volden og skade personell i fengselet, eller rømme for så å fortsette volden slik han gjorde 22. juli 2011. At Fengslingen var sikkerhetsmessig forsvarlig var derfor ansett som helt nødvendig for samfunnssikkerheten og hovedprioriteringen i arbeidet på Ila. Avhandlingens hovedbidrag er dette sikkerhetsfokus der utviklingen og definisjonen av begrepet 'en ekstraordinær kritisk situasjon i et fengsel' er sentralt. De fleksible løsninger og standardiseringen Ila iverksatte i Fengslingen kan forstås som et forsøk å «temme» det ukjente og usikre de sto ovenfor.

Presentasjoner på konferanser og seminarer

15. Rusreform og straff. En kursendring i domstolen? Lundeberg, I. R. & Olsen H. 2023. Det sosiologiske Vinterseminaret. Den norske Sosiologforeningen.
16. Kjønn, soningsforhold og helsehjelp i fengsel. Lundeberg, I. R. & Smith, P. S. 2023. Helse bak Murene. UiO.
17. Assessing the evolution of the forvaring system and the role of risk assessment. Dahl, H., Appelton, C. A., Johnsen, B., Todd, J. og Whittington, R. C. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO.
18. Serving preventive detention - the impact of indeterminate sentencing in Norway. Appleton, C. A., Dahl, H., Johnsen, B. & Whittington, R. C. 2023. Long term and life imprisonment. University of Cambridge.
19. Panel om rettsoppfatningen i Norge. Narkotikaproblemet og straffeoppfatningenes kompleksitet. Lundeberg, I. R. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
20. Straff og rusreform. En kursendring i domstolene? Lundeberg, I. R. & Olsen, H. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
21. Kjønn, soningsmiljø og helseutfordringer i fengsel. Normalitetsprinsippet og kvinner på høy sikkerhet i norske fengsler. Lundeberg, I. R. & Smith, P. S. 2023. Lanseringsseminar om temanummer i Kritisk Juss 2023 nr. 1-2 Helse bak murene? Rettspolitisk forening.
22. På sporet av det konvensjonelle? Menns fortellinger om (maskulin) reorientering i livet etter fengsel. Agesen, A. M. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
23. Kroppslig autonomi og "sunne fengsler": Om løping under og etter straffegjennomføring. Ugelvik, T., Nyvoll, P. & Rokkan, T. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
24. Modell 2015 fengsler og refusjonsordningen i forvaringsstraffen. Johnsen, B. 2023. Invitert foredragsholder. Sivilombudsmannens forebyggingsenhet.
25. An exploration of the organizational aspects which is necessary to meet the constant evolving human rights requirements for a trauma informed and learning correctional service. The need to train and keep prison staff prepared for possible unexpected conduct of prisoners. Skotte. S-E. 2023. NEON-dagene 2023. Høgskolen i innlandet og NTNU.
26. Political neutrality, trust, and the IPCC. Gundersen, T. 2023. Science in democracy, Research seminar. UiO

27. Menneskerettigheter i fengsel. Mæhlumshagen, M. S. & Storvik, B. L. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
28. Forvaring i historisk perspektiv. Johnsen, B. & Storvik, B. L. 2023. Fagkonferanse om personer med psykisk utviklingshemming i straffesakskjeden: «'Glømt og dømt» kriminalisering fremfor forebygging – et stort tankekors for fagmiljøet. Fagenhet for tvungen omsorg, KRUS
29. The prisoners' quality of life in «Model 2015» - the new standardized prison building in Norway. Johnsen, B., Pape, H. E., Fransson, E., Bartoszko, A. & Giofrè, F. 2023. European Society of Criminology annual prison group meeting. European Society of Criminology, prison group.
30. «Alt er jo egeninnsats» – Kvinneres vendepunkter bort fra kriminalitet. Gjeruldsen, K. & Jensen, E. 2023. Desistance og vendepunkter. Kriminalomsorgen, region øst
31. When to tell, when to keep silent: A challenge for female desisters. Gjeruldsen, K., Jensen, E. & Friestad, C. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
32. Hva kan en sosiologisk forståelse av motiver bidra med i en narrativ analyse av kriminalitet? Snertingdal, M. I. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
33. Tre forståelser av motiver for seksuallovbrudd: Den sosiologiske, den narrative og den rettslige. Snertingdal, M. I. 2023. Vinterseminaret. Sosiologiforeningen.

34. Aktivitetstilbudet i Modell 2015 fengslene: Fra 'Å telle bobler i taket' til Høstutstillingen. Johnsen, B., Pape, H. E., Fransson, E. & Bartoszko, A. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
35. Hatefulle ytringer. Johnsen, B., Frøyland, L. R., Smith, P. S., Skilbrei, M-L., Lundeborg, I. R., Sivertsson, F. & Stefansen, K. 2023. Kriminologikonferansen. IKRS, UiO
36. They "do something" with the prisoners': the meaning of large, green yards in closed prisons. Johnsen, B. 2023. 23rd Annual Conference of the European Society of Criminology (Eurocrim). European Society of Criminology
37. What is predictive of an overall positive evaluation of the prison? A study of male prisoners in high-security facilities. Pape, H. E. 2023. Nordisk statistik- och forskarmøte.
38. Prisoners' overall evaluation of the prison conditions: A good prisoner–staff relationship is not enough. Pape, H. E. & Johnsen, B. 2023. 23rd Annual Conference of the European Society of Criminology (Eurocrim). European Society of Criminology.
39. Prison size and the quality of prison life. Johnsen, B. 2023. RISE foundation 10th annual anniversary: Future Vision Through Criminal Justice. RiCE Foundation
40. Forvaring. Johnsen, B. 2023. Forsvarergruppens høstseminar 2023. Forvarergruppen I Advokatforeningen
41. A taste of COLABboration and Innovation in Criminal Justice. Hean, S. C. P. D., Johnsen, B. & Larsen, B. K. 2023. Seminar Series. IKRS, UiO
42. Å sone forvaring: noen foreløpige funn fra ULTPEN-prosjektet. Dahl, H., Appleton, C. A., Todd-Kvam, J, Johnsen, B. & Whittington, R. C. 2023. Fagkonferansen. St. Olavs hospital
43. Barn av fengsledes livsmestring. Hvordan kan det gå bra? Lundeborg, I. R. 2023. Barn og unge i kriminalomsorgen. KRUS
44. Rus- og psykisk helse blant eldre fyrstegongssonarar. Tverborgvik, T., Jordan, A., Stavseth, M. R. & Bukten, A. 2023. Vetre-konferansen 2023. KoRUS, FHI, SERAF og OUS
45. Om PriSUD-prosjektet. Bukten, A. 2023. Fengsling, frokost og forskning. PriSUD/PrisonHealth

46. Prison officers in open prisons. Reflections on officers' training and duties in open prisons. Reflections about open prisons and open regimes. Johnsen, B. 2023. FWO network for comparative research and innovation detention
47. Training, recognition and certification - Towards a European prison officer. Skotte, S-E. 2023. Prison Officers for the 21st century. ICPA officie in Europe and IPS_Innovativ Prison System
48. Narkotikalovbrudd. Straff eller hjelp? Lundeberg, I. R. 2023. Rettsoppfatning i Norge. OsloMet
49. «Teaching and learning» How cooperation can make new curriculum Halvorsen, E. 2023. EPTA-conference 2023. EPTA
50. Ruspolitikkens historie. Hvordan har vi havnet her vi er i dag? Olsen, H. 2023. Workshop rusforebyggende arbeid i Vestfold Fylkeskommune. Vestfold Fylkeskommune
51. Narkotikakunnskap i politiet. Olsen, H. 2023. Når politiet er til bry. IKRS, UiO
52. The Norwegian Model. Johnsen, B. 2023. Porticus seminar on prisons in Norway. WayBack
53. Prison officers in open prisons. Reflections on officers' training and duties in open prisons. Johnsen, B. 2023. Reflections about open prisons and open regimes. FWO network for comparative research and innovation detention policies and practices
54. On methodology in prisons. Johnsen, B. 2023. Workshop on Small Scale Detention Houses in Europe. RESCALED
55. Rehabilitation and environmental work - a brief introduction. Guldhaug, K. Study visit Slovenia, KRUS
56. Unges utenforskap og straffens rolle. Lundeberg, I. R. 2023. Ung, lovløs og lovende - fortellinger om veien ut av kriminalitet. Røde Kors
57. ULTPEN - funding, outcome, preliminary analysis. Dahl, H., Appelton, C. A., Todd-Kvam, J., Whittington, R. C. & Johnsen, B. 2023. Forskersamling SIFER
58. Levekår, rus og psykisk helse blant domfelte - et forskningsprosjekt. Tverborgvik, T. & Bukten, A. Tilbakeføringskonferansen Innlandet. Kriminalomsorgen Innlandet

59. Update on the latest research and development in Norwegian Correction carefully selected for the Nordic Meeting of Statistics and Researchers. Rokkan, T. 2023. Nordic Meeting of Statistics and Researchers. RISE
60. Norwegian education of prison staff and international cooperation. Halvorsen, E. 2023. 40th anniversary CEJFE

Populærvitenskapelig formidling

61. Har pressen fått kokainpanikk?
Olsen, H. 2023. M24 (kronikk).
62. Din vakt, justisminister. Sørli, V. L., Johnsen, B., Lauritzen, H. C., Evensen, K., Lade, H. P., Skotte, S-E., Halvorsen, E., Nymo, K., Mæhlumshagen, M., Storvik, B.L., Olsen, H., Næstby, K., Nytrøen, I., Fjellstad, H., Jansen, I., Snertingdal, M. I., Lien, I. H., Stageberg, O., Lystad, S., Borgejordet, J. & Aagesen, A. 2023. Klassekampen (kronikk).
63. Kroppsvisitasjon må erstatningsmessig bedømmes som et statlig seksuelt overgrep. Skotte, S-E. 2023. Rett24.no (kronikk).
64. Norge har ikke lenger verdens beste kriminalomsorg. Hammer, K. 2023. Forskning.no (kronikk).
65. Nå trenger vi historiene om når det går godt i Kriminalomsorgen. Skogvoll, V. 2023. Forskning.no (kronikk).
66. Kroppsvisitasjon, oppreisning og juridisk metode. Storvik, B. L. 2023. Rett24.no (kronikk).
67. Meritter undervisningen, styrk karriereløpene. Rokkan, T. 2023. Khrono (kronikk).
68. Telefonkontroll i fengslene – det er fortsatt noe som skurrer. Mæhlumshagen, M. S. & Storvik, B. L. 2023. Rett24.no (kronikk).
69. Debatt om soningsvilkår bør handle om innsatte i høysikkerhetsfengsler. Kristoffersen, R. 2023. Advokatbladet (leserinnelegg).
70. Flere menn enn kvinner skader seg selv i fengsel. Kristoffersen, R. 2023. Nettavisen (leserinnelegg).
71. Soningsforhold: - Ikke grunnlag for å hevde at kvinner generelt kommer dårligere ut enn menn. Kristoffersen, R. 2023. Advokatbladet (leserinnelegg).
72. Bruk av forvaring. Johnsen, B. 2023. Advokatbladet (leserinnelegg).
73. Forvaring fra teori til praksis. Johnsen, B. 2023. Forvaringspodden (intervju).
74. Forvaringsdømte Kim (39) – Jeg blir ikke rehabilitert. Johnsen, B. 2023. TV2 Nyhetene (intervju).
75. Kvinner i fengsel får det stadig verre. Gramvik, S. & Lundeborg, I. R. Kjonnsforskning.no (intervju).
76. Roper varsko om forhold i kvinnefengsel. Mæhlumshagen, M. 2023. Journalen (intervju).
77. Hvorfor kan ikke Eirik Jensen løslates? Storvik, B. L. 2023. Dagbladet (intervju).

78. Hun fikk Jensen dømt. Men hun ble ikke orientert om løslatelsen.
Storvik, B. L. 2023. Aftenposten (intervju).
79. Dette betyr Eirik Jensens løslatelse.
Storvik, B. L. 2023. VG (intervju).
80. Landets dosenter og lektorer samlet i ny forening.
Rokkan, T. 2023. Khrono.no (intervju).
81. Karriere: Dosentforening: – Vi har ikke mål om å bli lik professorene.
Rokkan, T. 2023. Forskerforum.no (intervju).
82. Eirik Jensens fengselspause.
Storvik, B. L. 2023. Krimpodden (intevju).

Kriminalomsorgens høyskole
og utdanningscenter KRUS
